

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

Deze tekst is afkomstig van de online bibliotheek op www.denieuwetoneelbibliotheek.nl.

De rechten, inclusief en met name de rechten voor uitvoering, liggen voor alle teksten bij de auteur en het is dan ook verplicht om voor elke vorm van uitvoering toestemming bij de betreffende schrijver aan te vragen. Voor elke schrijver is het van groot belang om te weten of zijn teksten worden uitgevoerd, dus neem alstublieft bij elke lezing, encenering, bespreking in het onderwijs e.d. even contact op met de auteur! Het contact adres voor deze tekst is:

Schrijver	Annemarie Slotboom
Titel	Ondro Makandra
Jaar	2006
Uitvoering	Frank Wijdenbosch / Ernst Braches

Copyright (C) 2006 by Annemarie Slotboom

ONDRO MAKANDRA

Annemarie Slotboom.

In opdracht van: Frank Wijdenbosch en Ernst Braches

Met dank aan: Rob Klinkenberg.

CeeCee:

Jullie weten dat ik een politica van daden ben.
Jullie weten dat ik de handen uit de mouwen steek.
Maar soms moet er gepraat worden.
Soms moet je even de aandacht vragen.
Soms moet je anderen uitleggen waar je mee bezig bent.

Maar daar gaat het nu niet om.
Ik heb een droom.
Ik zie de mensen bij elkaar komen, de Surinamer, de Nederlander, de Turken en zelfs de Marokkanen.
Ik heb visioenen van een groot gebouw waar iedereen bij elkaar komt om te zingen, te dansen, te sjoelen, alles.

Dit weten jullie allemaal al, jullie werken immers met mij, maar ik denk: ik zeg het toch nog maar een keer.
Omdat ik het idee heb dat jullie niet meer zien wie ik ben.
Dat jullie alleen nog maar de verhalen zien die over mij rondgaan.
Dat jullie niet instaat zijn door die verhalen heen te kijken en de werkelijke persoon te zien.

Laten we het niet te zwaar maken. Het kan gebeuren. Het moet zelfs gebeuren. Het is onvermijdelijk dat er over belangrijke mensen gesproken wordt.
Het is ook een happening.
Een feestje.
Een historische gebeurtenis.

En wat is een historische gebeurtenis zonder eten.?

(Ze pakt een dienblad met hapjes)

We zitten hier omdat ik twee miljoen euro heb uitgegeven aan een festival.
Het geld is even verdwenen en jullie zijn in paniek geschoten,
dat is de situatie
En verder zijn jullie kwaad omdat ik over een aantal zaken onduidelijk ben geweest. Het lijkt mij goed dat we die paniek loslaten.
Ik ben ook niet in paniek en ik ben hier de verantwoordelijke, kun je nagaan.

(Ze deelt uit)

Er is van alles te eten.

Vanmiddag stond ik verschillende soorten fruit uit een blik te trekken en toen dacht ik: er is niets dat ik niet voor jullie zou doen.

Ik heb staan bakken.

En ik heb tijdens dat bakken gedacht: niets dat ik niet zou doen.

(Ze zingt het lied: Heiland dierbare Heiland)

Ik denk: ik huur een zaaltje en ik ga los.

Zo spreken wij elkaar eens op een andere manier.

Voor het hele officiële circus losbarst.

Waarom huur ik een zaaltje? Vragen jullie je natuurlijk af.

Waarom kan het niet gewoon op het werk?

Dat kan ik uitleggen, ik heb er namelijk een bedoeling mee.

Zoals ik met alles een bedoeling heb.

Ik wil jullie laten zien dat alles een keuze is.

Ik had ook gewoon kunnen wachten tot ik klef van zweet en koffie door jullie ondervraagd zou worden in de raadszaal

Maar ik vertel mijn verhaal in stijl.

Op een plek die ontworpen is voor het vertellen van verhalen, een theaterzaal.

Ik heb alles in de hand.

Ik heb de festivaldirecteur ook uitgenodigd.

Hij heeft namelijk een nogal grote rol. In hem heb ik al mijn vertrouwen gestopt.

Aan hem heb ik al dat geld gegeven waarover jullie gevallen zijn.

Hij weet waarom hij geld gekregen heeft, en waarom dat vervolgens verdwenen is, en natuurlijk hoe het terug zal komen.

Hij is er niet, maar hij komt zo. Ieder moment...

Hij zal binnenkomen als een echte man.

Zijn passen zullen ferm zijn.

Hij zal precies weten waar hij zijn armen laten moet.

Hij zal rust uitstralen en vertrouwen.

Omdat het over mij gaat lijkt het mij goed dat ik praat.

Ten eerste wil ik jullie zeggen dat ik niet kwaad ben.

Ook al heb ik daar alle reden toe.

Ik heb er alle reden toe om in woede uit te barsten.

Om jullie te vertellen dat ik heus wel weet wat er aan de hand is.

Dat ik heus wel weet dat jullie achter mij rug om over mij gepraat hebben.

Dat ik diegene ben in de groep die gepest moet worden, verafschuwd moet worden.

Ik ben de lul. Mie faja, na mie ding tja doorai!, A mie kieri¹

Goed, dat accepteer ik. Ik accepteer dat ik diegene ben, maar ik wil wel dat jullie je realiseren dat ik dus diegene ben die jullie tot een hechte groep maakt.

Ik ben diegene die een band tussen jullie schept en dat maakt mij onmisbaar.

Politiek is een soap, er is drama nodig.

Ik ben jullie soap.

Ik ben jullie cliffhanger, de reden waarom jullie naar je werk gaan.

Omdat jullie iedere dag weer benieuwd zijn naar wat ik ga doen.

Omdat ik onvoorspelbaar ben als een kunstenaar.

Jullie hebben ook nog een rapport over mij geschreven.

Ongelooflijk dik.

Honderden woorden, geschreven met maar één bedoeling: mij te doorgronden.

Wie ben ik, waarom heb ik de dingen gedaan zoals ik ze gedaan heb?

Al die vraagtekens, al die zinnen, en overal mijn naam.

En ik moet je zeggen: ik was best trots toen ik zag hoe dik het rapport is.

Want je kunt veel zeggen, maar niet dat ik heb stilgezeten.

Wat een werk hebben jullie erin zitten.

Wat een tijd hebben jullie aan mij besteed.

En zeg nou eerlijk: zouden jullie dat gedaan hebben als ik een onbeduidend persoontje ben?

Nee.

Toen ik aan de miss Alida verkiezingen meedeed jaren geleden werd er ook veel gepraat.

Omdat ik mooi ben.

Omdat ik een mooie vrouw ben.

Dat zie ik in de ogen van anderen terug.

Ik zie een lichte schok wanneer iemand mij recht aankijkt.

Ik zie iets dat het midden houdt tussen totale verbijstering en vreugde.

Ik ben van een natuurlijke schoonheid.

Juist hierom werd er over mij gepraat bij de missverkiezingen.

Probeerden ze mij naar beneden te halen door dingen te zeggen als: ze is mooi, maar meer is het niet.

---

¹ Mie faja, na mie ding tja doorai! A mie kieri – ik ben de lul, ik ben de uitverkorene, ik ben diegene die afgemaakt word.

Maar ik kon ertegen.

Ik heb geleerd mijzelf als een bedrijf te zien.

Ik besta uit verschillende afdelingen.

Je kunt je voorstellen dat mensen alles tegen mij zeggen kunnen.

Omdat ik mij nooit voel aangesproken op mijn persoon.

Ik voel mij altijd aangesproken op een onderdeel, een afdeling.

Wanneer iemand bijvoorbeeld tegen mij zegt: je kunt je niet inleven in anderen, stel dat iemand dat zegt, dan voel ik mij niet gekwetst.

Dan denk ik: afdeling vrienden maken wordt aangevallen.

Dan noteer ik dat.

Maar gekwetst, nee.

Omdat ik mij nooit als persoon aangesproken voel.

Dat maakt mij onkwetsbaar.

Hij komt zo.

Het is lang geleden dat ik op een man heb moeten wachten.

Dat mogen jullie best weten.

Daar tijdens de miss Alida verkiezingen ben ik ook aan mijn naam gekomen.

Jullie noemen mij Cee Cee, maar eigenlijk heet ik Camilla Colonel.

maar niemand leek instaat om die naam te onthouden,

tot ik zei: noem me maar Ceecee. Snel en sexy.

Ik zal jullie vertellen hoe het gegaan is die missverkiezingen. Ik zal jullie over de finale vertellen.

Mijn eerste publieke optreden.

Ik sta op een rij met acht andere vrouwenlijven.

Onze huid geolied.

Ik moet leuk overkomen.

Een twinkeling in de ogen, dat wil ik.

Een twinkeling is goed.

Ik denk aan een boer die mij ooit aan het schrikken probeerde te maken:

‘Camilla heb je wel eens een kip zonder kop gezien?’.

De boer pakt een kip op bij zijn poten.

Hij grijpt met zijn dikke vingers het dunne nekje.

En met een flinke haal hakt hij de kop eraf.

De kop ligt scheel en star op de grond.

Hij laat het lijf los.

Het lijf valt niet maar begint te rennen.

Dwars door de Fajalobie.
Het ziet er bizar uit.
'Pak hem' schreeuwt hij.
Wij rennen achter de kip zonder kop aan.
Gillend van de lach.
'Kip, kip, kip, kip, kip'.

Daar denk ik aan.
In de hoop dat ik een twinkeling in mijn ogen krijg.
De jury moet mij willen.
Ze moet mij willen uitkleden.
Vastpakken.
Hebben.
Het zweet staat in mijn handen.
We lopen omstebeurt naar voren.
Iemand zegt: 'ik wens wereldvrede en dat kinderen, kinderen mogen zijn'.
Dat is mooi gezegd.
Ik ben.
Ik heb naar dit onderdeel toegeleefd.
En nu inhoud geven aan dat lijf!'.
Kom op.

Ze loopt naar voren. Spot aan.

Ik wens ook wereldvrede en ik wil iets betekenen voor de samenleving. Ik wil iets tegenover het groeiende individualisme stellen. Ik wil de mensen bij elkaar brengen en hoop en troost bieden in angstige tijden.

Dat zei ik.
En ik won.

Dames en Heren ik ben Miss Alida.
Ik weet hoe te staan, hoe te lopen, hoe te zitten en uiteindelijk heb ik een visie.

Ik laat mij niet kennen, ik ben een winnaar, altijd al geweest.
Ik zie jullie zitten. Met een mok koffie in jullie hand, met jullie vlassige haar in een griezelige scheiding, het ene oordeel na het andere over mij vellend met een grijns vol leedvermaak.
Jullie wisten niet hoe hard jullie mij naar voren moesten schuiven en nu zijn jullie de mensen die mij onderuit proberen te halen.

Maar Ik ben niet onder de indruk.

Ik ben niet onder de indruk van mensen die hun intelligentie ophangen aan de hoeveelheid triviantvragen die ze kunnen beantwoorden.

Ik ben niet onder de indruk van jullie jip en janneke taal.

Ik heb koffie gedronken met jullie tot ik er diarree van kreeg.

Altijd onderuit halen waar ik probeer te bouwen. Wil ik een speeltuin, willen jullie geen speeltuin, wil ik geen speeltuin, willen jullie een speeltuin. Pubers.

Waar jullie een halfjaar bezig zijn met de financiering en aanleg van nieuwe rioleringsbuizen ben ik alweer vijf projecten verder.

En jullie hebben maar een vraag: waar haalt ze de energie vandaan.

Ik wil jullie mijn geheim wel vertellen, ik ben de beroerdste niet. Mijn geheim is als volgt: ik besteed geen aandacht aan vragen die alleen maar gesteld worden om de boel op te rekken. Ik focus mijn aandacht en dat scheelt een hoop tijd. Bij een overdosis aan gezeik gebruik ik de papierversnipperaar.

Een goede papierversnipperaar is onmisbaar.

Wang boeng papierversnipperaar i no mang sondo

Ik ben altijd actief geweest.

Ik nam mijn taak als miss Alida nogal serieus. Zo organiseerde ik een bijeenkomst in Coronie over mijn eigen leven.

Hoe leef ik?

En niet alleen dat maar ik probeerde het ook nog in een groter verband te plaatsen: Ik en de mensen om mij heen, is er ruimte voor verbetering?

Ik wilde dingen veranderen.

Ik heb stoeltjes neergezet, mijn koto aangetrokken, gemberbier gemaakt met lekker veel kruidnagel en alles leek perfect, alleen kwam er niemand opdagen.

Gelukkig ben ik niet zo snel van mijn stuk en besef ik dat mensen moeten leren, leren.

Dus ik ga met mijn Koto de straat op en ik trek de bewoners van Coronie persoonlijk onder hun afdakkie vandaan. Ik pak mijn megafoon en zeg: "We moeten naar mij luisteren, er staan belangrijke dingen te gebeuren, en ik ga iets doen dat nog niet gedaan is."

(Ze rapt)

Luister naar Camilla Colonel

Zij trekt aan de alarmbel

zij komt op voor het goede

Zij zingt vol passievolle woede:

Want yo ik laat een traan

Zoals de dingen nu gaan

Ben niet langer rationeel
Het wordt mij allemaal teveel

Laten we mij vertrouwen
en constructief gaan bouwen
Samen voor mijn plannen gaan
Dan zal er eindelijk iets ontstaan,
ik leef niet in een waan,
ik ben gewoon spontaan
en gezeik daar heb ik schijt aan

Jullie hebben mij nog niet op volle kracht gezien.

Herinneren jullie je de dag dat ik wethouder werd?

In mijn koto stond ik, midden op de werkvloer. Ik ben binnengelopen en het is stilgevallen. Ik ben voorkomen rijden in een taxi, ik ben uitgestapt in mijn koto, ik ben binnen gelopen en het is stilgevallen.

En ik sta daar en ik ga mijn eerste woorden als wethouder uitspreken

En ik zeg: ik ben een provocateur, dat ben ik omdat ik iets los wil maken bij de mensen.

En ik loop rond.

De hele dag loop ik rond en kijk ik de mensen recht in de ogen.

Iedere beweging die ik maak, iedere letter op papier, alles dat ik doe heeft te maken met een tactiek. Ik ben mijzelf aan het neerzetten. Ook nu. Ook dit in opspraak zijn heeft te maken met mijn tactiek. Er wordt over mij gesproken en dat is goed.

Ik ben een extreem iemand, niet alleen uiterlijk maar ook inhoudelijk.

Ik ben een bom en de festivaldirecteur is mijn kanon.

Nu zijn er even problemen, dat geef ik toe.

Maar als hij er straks is, de festivaldirecteur, als hij er is zullen al die problemen verdwijnen.

Hij heeft daar een fantastisch verhaal over.

Hij zal een verhaal houden, dat jullie aan het einde denken: hoe heb ik ooit iets slechts kunnen denken over CeeCee

Nu is mij duidelijk hoe het gegaan is.

Zo een verhaal. Zoals je soms in Amerikaanse rechtbankfilms ziet. Dat de advocaat aan het einde van de film een rede houdt over de verdachte dat je denkt: die man is onschuldig, die man is een mens, die man is een rechtschapen Amerikaan, die man dat ben ik.

Als hij dat eenmaal gedaan heeft, zal ik jullie vergeven dat jullie mij zo beschuldigd hebben.

Dit is nog maar een opstapje naar wat ik werkelijk ga worden. Iedereen kan het zien en sommige zijn er jaloers op. Het is zo duidelijk als wat.

Ze zullen mij vragen om Minister te worden.

Omdat ik doorga waar anderen stoppen. Omdat ik praat waar anderen hun mond houden.

Hier drink ik nog koffie uit kartonnen bekertjes, maar daar, daar in Den Haag zal dat wel anders zijn.

Daar drink ik uit kopjes.

Daar rijd ik met mijn Mercedes voor, ontwijk ik de journalisten, huppel ik de gangen in, klok ik, en roep ik nog net voordat ik in de lift verdwijn een statement: three strikes out, dat moeten we invoeren, gil ik dan.

Omdat ik dat durf.

Ik zou ook een film kunnen maken over onderdrukking.

Over een samenleving waarbinnen niet alleen vrouwen, maar waarbinnen iedereen onderdrukt wordt.

Omdat wij onderdrukt worden, wij mensen.

Ik laat in de film zien hoe wij geleefd worden door statusangst.

Ik laat een meisje zien met een telefoontje, met merkkleding aan, met anorexia, met faalangst, met een slechte scholing, met een luie reet, met een instelling van een koe, met een niet weten wat ze wilt, en dan laat ik haar knielen voor een groot zeiljacht en dan schrijf ik met een viltstift op haar lichaam: wij weten niet meer waarvoor we leven, wij kunnen niets en dienen nergens toe, wij zijn het product van een te softe opvoeding, wij kennen alleen waarde aan geld toe en dat geld onderdrukt ons. Wij hebben geen idealen meer.

Politiek moet de mensen weer een doel geven, een visie, een ideaal.

Niet het fundamentalisme is het probleem, het niet weten waarvoor je leeft is het probleem. Dat maakt de mensen gek.

Ik zal een minister zijn die antwoorden geeft. Vragen stellen kunnen we allemaal, maar kom maar eens met een paar antwoorden.

En ik zal stevige dingen zeggen. Ik zal beginnen bij mijn eigen bevolkingsgroep, zodat het duidelijk is dat ik niemand spaar. Ik schop de hele Surinaamse gemeenschap naar een inburgeringcursus.

Natuurlijk gaan er allemaal praatjes over de directeur.

Dat weet ik zelf ook wel.

Dat heb je met persoonlijkheden

Met mensen die hun nek uitsteken

Kijk maar naar mij.

Daarom begrijp ik jullie angst voor mijn grote gebaren ook zo goed. Omdat jullie ook geen grote stappen durven te maken.

Dat begrijp ik.

Als je nooit hebt ervaren hoe het is om uitgelachen te worden dan ben je daar bang voor

Ik niet. Ik ben daar dwars doorheen gegaan en ik sta nog steeds als en huis

Zo kwam mijn tante langs.
En ik zeg: Wat kom je doen?

Maar mijn god meisje, waarom zou ik iets willen?
Ik ben hier omdat ik om je geef. Omdat ik mij zorgen maak.
Baja we horen rare verhalen over je meisje.
Men zeg dat je je benen opentrekt voor de verkeerde man.
Ie moe loekoe boeng, ai sooigie joe. Allasma e sje datie. Allasma, ie breenie no? Joe habie ka na joe ai no?² Mi piking
Ik begrijp het wel. Jij krijgt aandacht.. je komt in de krant. Hij houdt de deur voor je open en jij begint met je kont te zwaaien.
Camilla, heeft die man je al om geld gevraagd?

Net op het moment dat ik dacht:
Er moet iets gebeuren in mijn leven.
Net op het moment dat ik dacht:
ik wil iets op mijn naam zetten,
kwam hij in mijn leven.

Ik zat met mijn handen een ritme te trommelen op mijn bureau.
Op zoek naar een gat in de markt.
En toen...

Hij dus.

Hij kwam mijn kantoor binnenlopen.
Hij had een hoed op zijn hoofd en een aktetas in zijn hand.
Ik hield mijn adem in.

Hij kwam in mijn leven,
ging op mijn bureau zitten en zei:
ik weet dat ik een wat vreemde reputatie heb.
Ik weet dat er over mij gezegd word dat ik een fantast ben,
en ik weet dat het die reputatie is dat jij nu bang bent om met mij te praten.

Nou, zei ik, zo snel ben ik niet bang.

En hij zei:

---

² Ie moe loekoe, ai sooigie joe. Allasma sje datie. Allasma, ie breenie no? Joe habie ka na joe ai no? – Je moet oppassen hij zuigt je uit. Iedereen kan het zien, iedereen. Je hebt toch geen stront in je ogen, of wel? Of wel?

Mensen vertrouwen mij niet, omdat ze dingen over mij gehoord hebben.
Kun jij daar doorheen kijken?

Nou, zei ik, door verhalen laat ik mij niet leiden
Ik kijk naar de persoon zelf
dwars door de verhalen heen.

Wij denken over alles hetzelfde.

Zo zegt hij:

ik word altijd een beetje verliefd op de mensen met wie ik werk, en dat heb ik ook.
Ik word ook altijd een beetje verliefd op de mensen met wie ik werk. Op een gezonde manier
dat wel.
Zo ben ik ook verliefd op jullie.

Hij zat daar

en ik verplaatste wat papier van de ene kant naar de andere kant van mijn bureau
Omdat ik vind dat je altijd moet uitstralen dat je het druk hebt.

Hij zei: 'ga je mee?'

Hij draaide zich om en liep weg.

En ik liep, alsof het de normaalste zaak van de wereld was,
achter hem aan.

Hij nam mij mee naar een klein protestants kerkje.
Daar gingen wij zitten op zo'n hard houten bankje.

Hij zei:

ik geloof in dingen.

En ik zei:

dat is niet onbelangrijk'.

En hij zei:

ik heb een geweldig plan voor een festival en ik heb jou nodig.

Hij herhaalde nog een keer:

'ik heb jou nodig'.

Dat,
moet ik zeggen,
vond ik erg prettig.
Ik liet de woorden een tijdje door mijn hoofd heen galmen:
ik heb jou nodig
ik heb jou nodig.

Hij ging verder.

Ik wil een festival organiseren met het thema: *de vergeten tolerantie*.
Ik wil een heel nieuw licht laten schijnen op het woord
tolerantie
opdat we weer dezelfde tolerante samenleving kunnen worden als die we ooit waren.
Maar geen onverschilligheid.
Tolerantie mag niet langer staan voor onverschilligheid,
Dat is een slogan.

Ik wil dat op dat festival iedereen aan bod komt die iets te zeggen heeft
niet alleen kunstenaars
maar iedereen
en iemand die boven die iedereen uitstijgt
en dat ben jij.
Ik wil jou centraal stellen
Ik wil jou als voorbeeld stellen, omdat jij verschillende culturen in één vertegenwoordigt.
Wat vindt je ervan dat ik jou centraal wil stellen?

In principe, zei ik, sta ik niet graag in de schijnwerpers

Ik ben namelijk iemand die vind dat je niet in de schijnwerpers moet willen staan. Ik vind dat je
daar per ongeluk terecht moet komen.

Daar reageerde hij heel fel op.
Zijn gezicht liep rood aan,
hij omklemde zijn aktetas zo stevig dat ik dacht dat de inhoud van zijn tas in kruimels uit elkaar
zou brokkelen:

Het gaat ook niet om jou in de schijnwerpers.
Het gaat om je ideeën.

Daar had hij natuurlijk gelijk in.

Hij ging verder.

Ik wil de mensen bij elkaar brengen zoals de kerk de mensen vroeger bij elkaar bracht en ik weet dat jij hetzelfde wilt.

Rust en vrede brengen in een turbulente samenleving

Zoals op jouw website beschreven staat.

Hij heeft mijn website gelezen.

En hij ging nog verder:

Ik dacht dat jij iemand zou zijn als ik.

Iemand met idealen en dromen.

Ik ben naar jou toegekomen omdat jij op mij lijkt.

Het kan niet anders dan dat jij een bijzonder iemand bent.

Iemand met een droom.

Of niet?

Vergis ik mij?

Nee

Zei ik

dat klopt.

Ik heb dromen

en je kunt zeggen dat ik een bijzonder iemand ben.

Hij viel weer stil en toen zei hij na een tijdje:

vertel mij één van je dromen.

Ik wist niet zo één twee drie een droom.

Ik bedoel, natuurlijk heb ik ze,

maar ik ben niet gewend dat mensen er naar vragen.

Toen herinnerde ik mij een droom die ik laatst gehad heb.

Het was geen 'echte' droom.

Het was meer een dagdroom.

Ik liep van de markt naar mijn huis

ik had saptija gehaald en kip.

Ik liep naar huis en toen overviel het mij,

een dagdroom.

Eerst liep ik een beetje te denken aan mijn werk.
En ik liep te denken van

Zou het niet fantastisch zijn als ik bekendheid zou krijgen door iets dat ik zeg?
Dat mensen het niet alleen met mij eens zijn
Dat ze niet alleen voor mij klappen,
maar dat ze ook een beetje tegen mij op kijken
en dat ze met elkaar over mij praten?

Het leek mij ineens voor mijn eigen ontwikkeling uiterst belangrijk dat er over mij gepraat zou worden.
En dat dat zijn gevolgen heeft.
En dat ik dan de grootste Nederlander aller tijden word uitgeroepen door iets dat ik zeg.

Toen vroeg ik mij af of ik wel uitgeroepen kon worden tot grootste Nederlander aller tijden.
Ik dacht: als ik al niet de grootste ben van zo'n klein kutlandje wat betekenen ik dan in de wereld?
Daar dacht ik over na en ik raakte ineens intens verdrietig omdat ik besepte dat het nog best eens lastig kon worden om tot grootste Nederlander aller tijden te worden uitgeroepen.

Het is vrij ingewikkeld ook omdat het heel on-Nederlands is om Nederlands te willen zijn, laat staan de grootste.
Om dat te willen zijn moet je het eigenlijk niet willen zijn.

Maar hoe meer ik erover nadacht hoe meer ik het wilde.
Ik moest en zou grootste Nederlander worden aller tijden.
Het leek mij ineens het meest belangrijke dat er was.

En ik realiseerde mij waarom het zo belangrijk is dat ik grootste Nederlander word:
omdat ik mij zal gaan gedragen als een grootheid, wanneer ik word behandeld als een grootheid.

Ik zag het voor mij,
de bloemen,
de zwaaiende handen,
de lijfwachten.
Het geschreeuw:
Camilla Colonel is oké olé olé.

Dat er gezegd wordt:
zij is iemand die zegt wat er gedacht wordt.

En applaus
ook applaus,
ik wil geen weerstand,
ik wil applaus.
En aanbiedingen,
headhunters die mij zo vaak bellen dat we vrienden worden.

Midden op straat ben ik voor mijzelf gaan beginnen te klappen, met de boodschappen voor mijn voeten.

Ceecee, oké olé olé.

Ik dacht aan mijzelf als de ultieme Nederlander en toen zag ik mijzelf op schaatsen.

Eerst zag ik alleen een paar schaatsen zelf.

Kunstschaatsen van wit leer. Nieuw nog, het ijzer glanzend.

Vervolgens kwamen de beelden nogal fragmentarisch.

Eerst zie ik mijn eigen benen,

vervolgens zie ik een lucht met meeuwen,

dan zie ik de schaatsen weer

en vervolgens sta ik op die schaatsen,

op een bevroren gracht midden in de stad.

Ik zwier de grachten over

en om mij heen schaatsen van allerlei soorten mensen.

Iedereen was er, zo leek het.

Iedereen.

De Surinamers, de Nederlanders de Turken... en zelfs de Marokkanen.

Hij legde zijn hand op mijn knie en zei: 'dat is een prachtige droom'.

Er viel een belangrijke stilte alvorens hij met zware stem verder ging:

Het zou goed zijn dat mensen te horen krijgen wat jij te zeggen hebt. Het zou goed zijn, denk je niet?.

Ja zei ik. Het zou goed zijn om eens te kunnen zeggen wat ik te zeggen heb.

Ik weet zeker dat ik dat kan

ik heb het als miss vaak zat gedaan mensen in beweging brengen.

Ik zou ze iets kunnen vertellen over mijn leven.

Ik zou een verhaal kunnen houden dat ze aan het einde denken:

het is mogelijk. Je kunt jezelf, je omgeving, een opwaartse spiraal indenken.

Wanneer we het hebben over tolerantie, hebben we het over angst. De angst dat het allemaal uit onze handen glipt, onze identiteit, onze cultuur. En het glipt ook allemaal uit onze handen, en er bestaat ook niet meer zoiets als één identiteit. Dat moeten we ook niet meer willen. We moeten onze cultuur loslaten en vertrouwen hebben in de afzonderlijke individuen. In de goedheid van de mens. Weg met alle bureaucratie, met alle regels. Terug naar onze intuïtie. Zoiets.

Dat zeg ik dan.

In banen leiden.

Bij elkaar brengen.

Vertrouwen hebben.

Weer legde hij zijn hand op mijn knie toen hij zei:

‘dat zou fantastisch zijn’.

En ik keek naar de witte hand op mijn jurk en herhaalde: het zou fantastisch zijn.

En hij keek mij recht in mijn ogen aan en ik hield mijn adem in.

En ik brabbelde door over tolerantie, omdat ik lang niet alles van zijn plannen begreep.

behalve dan natuurlijk dat het iets maatschappelijks betrokkens moest zijn

en dat vind ik belangrijk

Lees mijn website

En hij bleef zo naar mij kijken op zo'n heel geïnteresseerde manier. En ik raakte steeds verder op dreef toen hij zei:

het enige jammere is dat er geen geld is’.

En ik dacht

als ik één ding kan regelen.

Als ik één ding kan bijdragen

dan is het wel geld.

Dus zei ik: ik heb nog wel ergens een potje.

En dat zeg ik niet zo snel.

Ik doe namelijk niet aan cliëntisme.

Het is wel zo dat ik werk met mensen die mijn vrienden zijn, of met wie ik een speciale band heb.

Maar dat is helemaal niet erg

het kan zelfs niet anders.

Er bestaat niet zoiets als vriendjespolitiek, omdat je niet met mensen kunt werken die je niet kent.

En ik denk juist dat het heel goed is om heel veel vertrouwen te hebben in iemand.
Dat je dus meer doet dan alleen geld weggeven, dat je echt in iemand gelooft
Dat je elkaar bevestigt als het ware.
Hij gelooft in mij en ik ben sterker dan ooit.
En ik denk dat belangrijker is dan het volgen van regels.
Ik denk dat je de regels moet durven loslaten,
en ik heb dat gedurfd.

En natuurlijk nu zitten we met een gat in de begroting
maar wat is nu eigenlijk een gat in een begroting anders dan een probleem op papier?
Hebben wij last van dat gat?
Zien wij dat gat?
Voelen wij dat gat?

Natuurlijk er zijn grenzen, die heb ik ook.
Ik doe niet zomaar wat raak.
In mijn hoofd zie ik heel goed de kaders waarbinnen ik mijn werk doe.
En ik zie het zo:
politiek is je constant afvragen of je kunt verkopen wat je doet.

Hij komt zo met een goed verhaal. Daar gaat het om. Een goed verhaal.

En ademen. Met hem kun je ademen.

De dagen na ons gesprek haalde hij mij iedere dag na het werk op.
Hij nam mij mee naar voorstellingen.
Hij nam mij mee uit eten.
Hij stelde mij voor aan zijn vrienden.

Ik zeg je: die man opent werelden.

In het rapport staat dat ik ondemocratisch te werk ben gegaan.
En dat is ook zo.
Ik heb een aantal beslissingen in mijn eentje moeten nemen.
Er staat dat ik twee miljoen euro heb besteed waar ik er drieduizend mocht besteden
en dat is ook zo.
Er staat dat ik mij niets heb aangetrokken van het politieke bestel waarbinnen ik werk,
en dat heb ik ook niet gedaan.
En als je het zo bekijkt
wanneer je het rapport leest denk je natuurlijk:

zij is niet netjes bezig geweest.
Als ik jullie was zou ik hetzelfde denken.
Maar nu even los van dat rapport,
want dat rapport klopt maar het zijn woorden,
nu even de realiteit.
Want ik denk:
je kunt een hoop woorden opschrijven,
je kunt regels opstellen
maar daar heb je de praktijk niet mee te pakken.
En de realiteit is dat ik te maken heb met een praktijk waarbinnen ik mij moet handhaven.

Dus als jullie aan mij vragen klopt het rapport
dan zeg ik
ja,
maar het blijven woorden en de realiteit is een andere.

In het rapport staat dat ik gelogen en heb
en het klopt dat ik een aantal dingen niet heb gezegd,
maar dat heb ik gedaan omdat ik het vertrouwen van de festivaldirecteur niet wilde beschamen.

Natuurlijk wist ik dat er een aantal schoonheidsfoutjes waren en dat er op sommige vlakken
wat chaos was wat betreft de organisatie van het festival.
Dat wist ik honderd keer eerder dan jullie.

De penningmeester is bij mij langs geweest
Ik zeg: wat kom je doen?
Hij zegt: ik weet dat de raad een rapport over jou en het festival aan het schrijven is ...
Ik moet je iets vertellen
Onze boekhouding is een grote kartonnen doos waar alle papieren ingaan en we kunnen niets
terug vinden.
Laatst hadden we daar een vergadering over sloeg de secretaris de festivaldirecteur vol op zijn
neus, en zo gaat het maar door.
Wat denk jij?

Dat jullie dit beter een beetje voor jullie kunnen houden'
Zei ik.

Maar hij ging gewoon verder.
Hij luchtte zijn hele hart.
En ik deed wat mij te doen stond.

Ik vloog zo uit mijn lichaam weg.

Ik cirkelde bij de meeuwen en zag mijzelf op schaatsen.

Ik was er, maar ik was er niet.

Hij zat tegen een lijf aan te praten dat zat, dat glimlachte, dat gebaren maakte, dat knikte, dat soms wonderbaarlijk elegant naar de wc liep, zonder dat hij doorhad dat er niemand in dat lichaam zat. Soms ben ik niemand

ik weet wanneer ik wel ergens moet zijn en wanneer ik niet ergens moet zijn. Dat is een talent.

Dus vloog ik even weg. Eigenlijk heb ik nooit dat gesprek gehad.

Daarom vertrouwen de mensen mij.

Omdat ik informatie niet tegen ze gebruik.

Ik vertel niet alles door, alleen maar omdat er eventueel regels zouden zijn die zeggen dat dat moet.

Daar gebeuren namelijk geen grote dingen van.

Van regels niet.

En ik doe grote dingen.

Daarom zit ik bij Barend en van Dorp, omdat ik iets veroorzaak.

En jullie hebben allemaal gekeken. En jullie hebben mij allemaal gevraagd hoe ze nu zijn: in het echt. En ik heb jullie geantwoord: doodnormale mensen. En dat ontroerde jullie, want er is niets zo belangrijk als het blijven van jezelf.

En toch:

Wie mocht er een hele tijd lang geen televisieoptredens doen? Ik. En dat alleen maar omdat ik één keer in een debat, om de boel wat aan te zwengelen, heb geroepen dat ik het terecht vond dat die vriendin van mij die Marokkaan had doodgereden, had hij haar tas maar niet moeten jatten. Om een totaal saai debat te redden heb ik dat geroepen. Om iets tegenover al dat correcte te zetten.

Maar daar gaat het niet om.

Het gaat erom dat jullie meteen in paniek raken. Meteen mij op het matje roepen.

Meteen zeggen dat ik voorlopig maar even mijn mond moet houden. Dat ik genoeg gezegd heb, en ga zo maar door.

Bij jullie moet altijd alles volgens de regels gebeuren.

Alles moet correct.

En waarom moet alles correct?

Omdat jullie bang zijn dat er iets mis zal gaan.

De hele dag zijn jullie daar bang voor.

Totaal geen vertrouwen in mensen, jullie.
Ja, en dan krijg je dat vertrouwen ook niet terug.
En dan kom je alles pas achteraf te weten.
Het festival.
De plannen.
Alles.

In mij hebben ze wel vertrouwen.
Ze komen allemaal bij me langs
ze zitten op mijn kantoor,
ze hangen in de avond aan de deurbel
ze zijn allemaal op zoek naar mij.

En soms denk ik dan wel eens, en ik dan?
Naar wie kan ik toe wanneer ik hulp nodig heb?
Bij wie kan ik klagen als ik niet meer denk te weten wie ik ben,
Waar ik het voor doe.
Naar wie?

Nu is er de festivaldirecteur.
Ik bel bij hem aan,
Ik loop zijn kantoor binnen als ik het even niet meer weet.
Ik vertel hem alles en hij zegt: meisje meisje toch.

Wij lopen samen door de straat en de straat is van ons.
Wij vertellen elkaar verhalen en vergeten ze als de ander dat wil.
Wij denken aan elkaar en wij denken hetzelfde.
Wij zijn daar blij om.
De weiden openen zich.
Ik ren met bloemen in mijn haar naar de overkant.
En daar staat hij in pak. Met hoed op.
We lachen en we maken plannen voor de toekomst en de toekomst daar weer op en daar weer op.
We zijn volmaakt gelukkig.
Omdat er niets anders is,
niets anders dan een goed gevoel.
Een gevoel van kloppen.
We storten ons in mijn huis.
De keuken in.

Daar eten we pom en piendasoepoe en tong tong, eieren. Dat na wan tawa nyan.³
En we zetten de radio aan.
En daar klinkt een liedje.
Hij heeft dat aangevraagd.
Speciaal voor mij.
Ik ben niet langer alleen.
Dat mag iedereen weten: ik ben niet langer alleen.

Je kunt zien dat hij moe is.
Dat hij hard werkt.
Dat hij dagen niet geslapen heeft.
Hij leeft voor zijn werk.
Ik doe extra suiker in zijn koffie.
Hij zegt ik ga op reis
Ik moet een paar maanden weg
En ik vertel dat jullie een rapport over mij geschreven hebben
Hij legt een hand op mijn knie
Dat weet ik, zegt hij
Ik weet dat je je moet verantwoorden voor het geld dat naar het festival gegaan is , en ik vind
het heel jammer dat ik daar niet bij kan zijn
En ik zeg alleen maar "oh" en in voel me van binnen heel raar worden
Maar ik weet dat jij weet wat je doet zegt hij
En ik zeg nog eens oh.
Jij ben een fantastische vrouw
Jij leert mij leren
Jij hebt je hand naar mij uitgestoken
Jij hebt het mogelijk gemaakt

Ik heb hem een keer zien huilen
dat zegt iets

Iedere dag heb ik minstens vijf minuten met hem aan de telefoon gezeten.
Iedere dag even snel alles door.
Iedere stap die ik zette heb ik met hem besproken,
Maar ik heb al die stappen gezet.
Ik ben verantwoordelijk en ik wil die verantwoordelijkheid dan ook nemen.

We gaan zo het hele rapport door.
Stap voor stap.

---

³ Dat na wan tawa nyan – een groot portie eten.

En weet je waarom ik niet bang ben?
Omdat ik denk dat jullie inzien, dat ik het leven aanga.
En dan gebeuren er vreemde dingen.
Dan heb je niet alles in de hand.

Jullie hebben mij destijds niet voor niets naar voren geschoven.
Ik kende het partijprogramma nog niet eens, maar jullie dachten: die red zich wel.
En hier sta ik, mijzelf te redden.

Het zou fijn zijn als jullie nu even heel aardig tegen mij zouden doen, want dit is toch een tegenslag.

Maar dat kan ik niet aan jullie vragen.
Dat begrijp ik.
Hier is alles zakelijk.
Laten we het zakelijk houden.

Ik vraag jullie niet om van mij te houden.
Ik vraag jullie niet om mij vast te pakken.
Ik vraag niet om een schouderklopje.
Ik wil gewoon verder gaan.

Het enige dat ik aan jullie vraag is om in mij te geloven.
Om niet slecht over mij te denken.
Omdat ik het allemaal goed heb bedoeld.
Ik bedoel het goed.
Alles.

Misschien ben ik naïef geweest.
Misschien.

Maar ik ben toch een leuk iemand?
Ik ben toch prettig gezelschap?

Wat moet ik dan doen?
Iedereen teleurstellen?
Dat kan ik niet.
Dat wil ik ook niet.

Ik wil niet iedereen teleurstellen.

Ik wil mensen om mij heen.
Ik wil dingen doen.

Daarom heb ik ook meer het recht om fouten te maken.
Omdat ik het leven meer aanga.
Dat moeten jullie toegeven.
Ik wil dat jullie mijn hand vastpakken.
Mijn hand.
En mij zeggen: we begrijpen je.
We vinden je een fantastische vrouw.
Bedankt dat je er bent.

Dat er warmte door mijn lijf heen stroomt.
Dat ik warmte voel.
Dat ik mij thuis voel.
Bij jullie.
Want ik ben één van jullie.
Dat moeten we niet vergeten.

We zijn zelfs het wad overgestoken.
Zijn jullie dat vergeten?

Ik ben helemaal naar de uithoeken van het land gereden.
In een trein.
Tweede klas.

Ik heb dat wad overgestoken op mijn hakken. In mijn beste kleding. Want ik dacht we gaan een dagje uit, ik trek mijn beste kleren aan.

Heb ik geklaagd over het feit dat mijn kuiten in geen van de laarzen paste die ze verhuurde?
Heb ik op die mensen gescholden?
Nee.
Terwijl jullie je laarzen aantrokken riep ik ferm
mijn Prada's overleven alles.
En ik liep de woestijn van modder tegemoet.

Bij iedere stap leek ik weer iets verder het slik in te zakken
maar ik wist
dit hoort erbij.
Ik zompte mij de kilometers door.

En ik heb naar dat slik staan staren of ik God zelf zag.
Toen jullie het een avontuur noemden heb ik dat beaamd.
Toen jullie het prachtig noemden, heb ik dat beaamd.

Heb ik gezocht?
Heb ik gesteund?

Zelfs toen we door die geul heen moesten liet ik niets merken.
Doorweekt was ik.
Doorweekt.
Geglimlacht heb ik.
Geglimlacht.

Maar ik heb niets gezegd, omdat ik erbij hoor.
Bij jullie hoor.
Ik doe wat jullie doen.
Ik ben wat jullie willen dat ik ben
Een politica in Nederland.

19 oktober 2005